

Kedy nastane účinnosť záložného práva na veciach hnutel-
ných voči tretím osobám?

Záložné právo predpokladá vždy trvajúcu pohľadávku. Vy-
plýva to z accesorickej povahy záložného práva. Preto keď zá-
ložné právo zriaďuje sa už pre zaistenie trvajúcej pohľadávky,
poťažne súčasne so vznikom tejto, účinnosť záložného práva
nastane tým momentom, kedy veci boli do držby veriteľa, po-
ťažne k jeho dispozičnej moci odovzdané. Sú však prípady, že
niekto zaistí záložným právom len nejakú budúcu pohľadávku
svojho veriteľa, trebárs aj na základe už jestvujúceho práv-
neho pomeru. V takomto prípade účinnosť záložného práva
voči tretím osobám nastane len skutočným vznikom pohľadáv-
ky veriteľa. To isté platí aj v tom prípade, keď záložné právo
zriadené bolo na zaistenie pohľadávky závislej od suspenziv-
nej podmienky. V takomto prípade účinnosť záložného práva
nastane splnením tejto podmienky.

Keď dlžník odovzdá veriteľovi do ručného zálohu veci, pa-
triace vlastníckym právom osoby tretej, účinnosť záložného
práva nastane prejavom súhlasu vlastníka so záložným právom,
poťažne keď dlžník stane sa dodatočne vlastníkom založen-
ých vecí alebo dedičom ich vlastníka.⁴⁾

Súdna prax zastáva teda nekompromisné stanovisko, že
smluvné záložné právo na veciach hnutelných možno nadobud-
núť len skutočným odovzdaním veci do držby, poťažne dispo-
zičnej moci veriteľa a trvá len dotiaľ, kým trvá táto držba, poť.
dispozičná moc veriteľa nad vecmi. Akýkoľvek iný spôsob na-
dobudnutia smluvného záložného práva na veciach hnutel-
ných, ak nie je spojené s prevedením držby veci, je oproti
tretím osobám bezúčinné.

Sudca Markovič, Bratislava :

Je strelivo zbraňou? Možno trestať za držbu menšieho množstva streliva? O výklade pojmov „zbraň“ a „hromadenie streliva“. Či je strelivo „súčiastka zbrane“?

Štátne zastupiteľstvo podalo na jednom krajskom súde ža-
lobu, že určitá osoba od marca 1939 do decembra 1940 bez
úradného povolenia prechovávala na svojom byte 92 kusov
vojenských ostrých nábojov, a to 52 kusov ráže 9.72 (Mauser),
18 kusov ráže 6.35 a 20 kusov ráže 7.67 mm, čím mala spáchať
zločin nedovoleného ozbrojovania podľa § 13 ods. 2 č. 1 zák.
čís. 50/23.

Obvinený fakticky doznával správnosť v žalobe uvedenej
skutkovej podstaty.

⁴⁾ Zlinszky, str. 289.

Krajský súd uznal obžalovaného síce vinným, ale nie podľa obžaloby, lež pre priestupok nedovoleného držania zbrane, podľa § 6 nar. čís. 5476/1914 M. E. a § 7 zák. čl. LXIII/1912 a to z toho dôvodu, že nevidel v zistenom skutkovom stave splnenú skutkovú podstatu zažalovaného trestného činu, lebo k nedovolenému ozbrojovaniu podľa § 13 ods. 2 čís. 1 zák. čís. 50/23, ktorého skutková podstata zodpovedá terajšiemu § 16 ods. 1 písm. b) čís. 320/1940 Sl. z. sa vyžaduje po stránke subjektívnej činnosť vedome zakázaná, tej však tu niet, keďže obžalovaný si opatril a tiež držal ono strelivo s vedomím a so súhlasom — prinajmenej mlčky daným — so strany HG, a keď ďalej nie je vylúčená jeho obrana, že neskoršie na strelivo zabudol. Je tu vlastne vylúčené vedomie, ktoré zákon u páchatela tohto trestného činu určite predpokladá. Preto nemohol uznať, že by v danom prípade išlo o tento trestný čin. Okrem toho je otázne, či držbu síce 92 kusov nábojov, ale do trojakej ráže zbraní, by bolo možné bezpochyby subsumovať pod pojem »hromadenia« zbraní. Zistená skutková podstata však — podľa názoru krajského súdu úplne vyčerpáva všetky znaky zákonnej skutkovej podstaty priestupku zakázanej držby zbraní podľa § 6 nar. čís. 5476/1914 M. E. Sporným tu mohlo byť len to, či zákaz nedovolenej držby zbraní podľa cit. paragrafu možno aplikovať i na strelivá, ako tomu je v danom prípade. Keďže podľa judikatúry k § 6 zák. čl. XL/1914 vydaného v ten istý rok, ako citované nariadenie číslo 5476/1914 M. E., nevyžaduje sa, aby išlo o zbraň v technickom slova smysle a zbraňou je napr. i kameň, nebolo súdu sporné, že i bez zbrane a jedine držbou streliva bez povolenia príslušného úradu spáchal obžalovaný čin, ktorým bol uznaný vinným. A to tým viac, lebo je všeobecne známa nebezpečná povaha nábojov, ktoré samy o sebe sú i bez zbrane k nim patriacej spôsobilé zapríčiniť predpokladané následky a tedy ich všestranné upotrebenie už musí im dať vlastnosť zbrane.

Proti tomuto rozsudku sa odvolal štátny zástupca čo do nesprávnej kvalifikácie trestného činu.

Škoda, že pre zpätvzatie ohláseného už odvolania na hlavnom odvolacom pojednávaní nedošla táto, isteže zaujímavá a sporná vec, k vyjasneniu v druhej, prípadne aj v najvyššej inštancii, lebo taktó zostáva predsa len i naďalej pochybným či stanovisko, ktoré zaujal krajský súd v danom prípade je správne a či by sa malý podľa neho držať všetky súdy a bezpečnostné úrady.

Bez toho, žeby som chcel kritizovať rozhodnutie krajského súdu, mal by som k nemu niekoľko poznámok.

Ponajprv nebude asi sporné, že zbraň a strelivo sú dva rozličné predmety a už z toho plynie, keď zbraň nie je strelivom a strelivo nie je zbraňou, že k vôli presnosti nemal, lebo veď

ani nemohol byť, uznaný obžalovaný vinným pre nedovolené držanie zbrane, ale streliva, lebo náboje sú strelivom.

Či však je trestná vôbec držba streliva? Áno. Trestná je tzv. »zakázaná« držba nielen zbrane, ale i streliva, a to jednak ako zločin podľa § 16 ods. 1 písm. b) zák. č. 320/40 Sl. z. (predtým § 13 zák. čís. 50/23) a jednak ako priestupok podľa § 7 zák. čl. LXIII/1912.

Citovaný § 7 zák. čl. LXIII/1912 bol síce zrušený zákonom čís. 168/1922 Sb. z. a n., avšak s tou výhradou, že zostávajú v platnosti všetky opatrenia podľa tohto ustanovenia učinené a tak ostaly v platnosti i nariadenia číslo 5476/1914 M. E. o obmedzení držby zbraní a pod. a s týmto súvisiace nariadenie číslo 5735/1914 M. E. o rozšírení pôsobnosti nariadení dotyčne mimoriadnych opatrení na prípad vojny. Pokiaľ ide o zločin, tu zákon káže výslovne trestať i toho, kto bez povolenia príslušného úradu hromadí alebo rozdeľuje »strelivo«. Trestnou represiou sa tu postihuje tedy len intenzívnejšia a nebezpečnejšia činnosť, t. j. »hromadenie« alebo »rozdeľovanie«. Pre splnenie skutkovej podstaty tohto činu sa vyžaduje po stránke objektívnej držba väčšieho množstva streliva alebo rozdelenie streliva väčšiemu počtu osôb, pravdaže opäť vo väčšom množstve.

Pokiaľ ide o priestupok, tu opäť § 6 nar. čís. 5476/1914 M. E. káže trestať toho, kto poruší predpisy §§ 1, 2 a 4 cit. nar. A tu sa pri držbe v § 1 zas výslovne spomína nielen strelivo (löszer); ale aj súčiastky zbrane (fegyverrészek) a strelná látka (löszeranyag), ba v § 4 uvádzajú sa výslovne aj prázdne a hotové náboje, zapaľovače (üres és kész töltények gyutacsok).

Krajský súd preto keď nadobudol presvedčenie o tom, že v spomenutom prípade nemožno hovoriť o tzv. hromadení streliva, celkom správne mohol, ba musel uznať vinným a odsúdiť obžalovaného pre priestupok tzv. nedovoleného držania zbraní, vlastne správne streliva, najmä ak nezistil žiadon dôvod vylučujúci pričítateľnosť, trestnosť alebo zavedenie trestného pokračovania. Avšak dôvody rozsudku sú predsa len mylné a nesprávne.

Krajský súd totiž vychádzal azda z toho mylného predpokladu, že citované nariadenie sa týka len zákazu držania zbraní nie tiež streliva. Tento omyl sa zakladá iste na tom, že súd nemal po ruke dobrý preklad alebo pôvodný maďarský text cit. nariadení. Sudcovia, obzvlášť maďarský jazyk neovládajúci sa úplne spoliehajú na niektoré knižné vydania prekladov býv. maďarských zákonov a nariadení a k tomu ešte staršieho dáta, ktoré preklady sú často nesprávne a v nich nie sú samozrejme vyznačené dodatočné zmeny, doplnky atď. v texte. Takto napr. v Milotovom Trestnom zákonníku z r. 1931 je v § 34 priest. zákona vôbec vynechané slovo strelivo (löszer), ktoré v pôvodnom maďarskom texte je výslovne uvedené.

Tu tedy, podľa toho, čo som uviedol nebolo vôbec sporné, či zákaz nedovolenej držby zbraní podľa cit. paragrafu nar. možno aplikovať i na strelivá, lebo ako bolo už povedané, § 1 cit. nariadenia výslovne vypočítava i strelivo ako také, ktorého držba, po uplynutí lehoty vo vyzvaní úradov určenej na jeho odovzdanie úradu, je tiež zakázaná a trestná.

Nebolo tedy potrebné tu nič aplikovať.

No a pokiaľ ide o odôvodnenie rozsudku odvolávaním sa na analógiu, je toto opäť nesprávne. Analogiu, podľa všeobecných zásad trestného práva, nemožno rozšíriť na obor práva trestného a skonštruovať azda nové trestné činy. To by sa priečilo zásade zákonnosti trestného práva vyslovene v našich základných trestných zákonoch (§ 1 zák. čl. V/1878 a § 1 zák. čl. XL/1879).

Ďalšou otázkou je teraz, či predsa len tu nebola daná skutková podstata pre odsúdenie podľa obžaloby, tedy hlavne, či tých 92 kusov nábojov nebolo »hromadením« streliva podľa zákona.

Nebudem sa tu bližšie zaoberať s dôvodmi rozsudku s hľadiska splnenia, či nesplnenia zákonnej skutkovej podstaty trestného činu po stránke subjektívnej a ďalej s tým, čo je »držba, uschovanie, prechovávanie« atď.

Čo je to »hromadenie« nám ani jeden trestný zákon nikde nevysvetľuje. »Hromada« ako to už zo samotného slova plynie, je väčšie množstvo nejakého hmotného predmetu a »hromadenie«, je úmyselné alebo i nahodilé snesenie takéhoto väčšieho množstva vecí niekym a na jedno miesto, pričom je ľahostajné či sa tak stalo odrazu alebo postupne.

V našom prípade tedy muselo by ísť o väčšie množstvo streliva. Avšak čo je ono »väčšie množstvo« streliva zákon opäť nikde nevysvetlil.

Nezostáva nám teda iné, ako v každom jednotlivom prípade posudzovať toto množstvo. Pomôckou tu nám môže byť niektoré rozhodnutie Najvyššieho súdu.

Takto podľa jedného rozhodnutia musí ísť o také množstvo streliva, ktoré je určené pre väčší počet zbraní, tedy také množstvo, ktoré v každom prípade presahuje obyčajnú mieru, potrebnú pre jednu zbraň (Zm II 485/25-3). Podľa druhého rozhodnutia stačí k hromadeniu taký počet streliva, ktorý presahuje preukázanú potrebu držiteľa (teda také množstvo streliva, ktoré presahuje obyčajnú zásobu potrebnú pre jednu zbraň) (Zm II 451/30).

V prvom rozhodnutí bolo výslovne vyhlásené, že počet 37 nábojov k pojmu hromadenia nestačí, ba ani len držba jednej karabíny spolu s 37 nábojmi. Naproti tomu v rozhodnutí Zm III 714/27 uznal Najvyšší súd — proti mienke oboch nižších stolíc — že spoločnou (u spoluobžalovaných) držbou 285

ostrých a 55 cvičných patronov je splnená zákonná skutková podstata hromadenia streliva, lebo takýto počet ostrých nábojov presahuje obyčajnú mieru, potrebnú pre jednu strelnú zbraň a mohol by byť rozdelený aj medzi viac ozbrojených osôb. Pri posudzovaní uvedenej otázky — podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu — treba mať na zreteli i to, že § 13 zák. čís. 50/23 (teraz, pravda, § 16 zák. čís. 320/40) bol zaradený do III hlavy zákona na ochranu republiky medzi trestné činy označené ako ohrožovanie pokoja v republike a jej vojenskej bezpečnosti a v odstavci 1 cit. paragrafu uznáva zákon za nebezpečné pre tento pokoj a pre tú bezpečnosť už samotné prechovávanie jedného guľometu, jednej strojnej pušky, jedného ručného granátu atď. Porovnávajúc nebezpečenstvo, aké je spojené s uschovaním 285 ostrých patronov pre vojenskú karabínu, s nebezpečenstvom spojeným s uschovaním jednej z uvedených zbraní, treba dospieť k záveru, že uschovanie uvedeneho počtu takýchto patronov nie je pre pokoj a vojenskú bezpečnosť republiky menej nebezpečné, ako uschovanie jedného zo spomenutých predmetov. Pri tom treba vziať v úvahu aj to, že strelivo pre vojenskú pušku o aké tu išlo, je obyčajne nebezpečnejšie, ako strelivo pre iné zbrane.

Majúc tieto úvahy pred očami mám za to, že v našom prípade s ohľadom na to, že hoci išlo o menší počet nábojov ako v horeuvedenom prípade Zm III 714/27, ale zasa o tri rozličné druhy nábojov a tedy iste spôsobilé do troch rôznych zbraní, išlo tu skutočne o »hromadenie« streliva podľa zákona.

No, krajský súd — podľa mojho názoru — predsa len správne súdil, lebo schádzalo tu na strane obžalovaného vedomie, že má pri sebe strelivo a bez povolenia úradu (zabudol na to), v čom má byť podľa rozhodnutí Najvyššieho súdu (Zm II 299/29 a Zm IV 681/37) obsiahnutá už aj úmyselnosť páchatela, potrebná pre splnenie zákonnej skutkovej podstaty zločinov vôbec (§ 75 zák. čl. V/1878) a tedy aj zločinu podľa § 16 ods. 1 písm. b) zák. č. 320/40.

Zostala by naposledy ešte jedna námietka, či by sa v takom prípade, ak streliva niet tu v takom množstve, aby vyčerpávalo pojem hromadenia, nemohol čin predsa podrobiť pod ustanovenie ods. 1 písm. a) cit. paragrafu zákona t. j. ako »súčiastka zbraní«.

Tu bude treba zasa najprv predsa len objasniť si pojem »zbrane«. Tento sa musí vykladať, ako to veda trestného práva predpisuje, podľa účelnej ochrany právnych statkov. To znamená, že vždy inak treba si vysvetľovať, čo je zbraňou pri výklade jednotlivých trestných zákonov.

S hľadiska správneho používania trestných zákonov nikde by sme sa nemohli spokojiť s pojmom zbrane v technickom slova smysle, t. j. s takou, ktorá sa za takú označuje v užšom slova smysle, tedy zbrane strelné a ručné. Takéto pomenova-

nie rozdelenia zbraní ani nie je dosť výstižné, lebo veď každá strelná zbraň, ponevác sa dáva do činnosti rukou, môže byť pomenovaná ručnou zbraňou a okrem bodných a sečných ručných zbraní, každá ručná zbraň je vlastne zároveň i strelnou zbraňou.

Následkom horeuvedených bude sa nám javiť pojem zbrane širším alebo užším podľa toho, akého stupňa dôležitosti je ten, či onen zákonom chránený právny statok.

Nakoľko medzi právnymi statkami zákonom chránenými isteže najpoprednejšie miesto zaberá pokoj a bezpečnosť Republiky, mal by byť i pojem zbrane vysvetľovaný azda v tom najširšom slova smysle.

Najvyšší súd definoval pojem »zbrane« vo svojom rozhodnutí Zm II 19/30 tak, že ho treba obmedziť na zbrane v technickom, vlastnom slova smysle, na predmety, ktoré samy o sebe podľa svojho konštruktívneho určenia slúžia útoku alebo obrane. Nespadá vraj sem delová strela (granát-šrapnel).

K § 337 Tr. z. vypovedala už Kúria, že pod »zbraňou« nerozumieme len zbraň v technickom slova smysle (strelnú zbraň, pištoľ, šabľu atď.), ale hoc aký nástroj, s ktorým možno útočiť za daných okolností, na osobu, na príklad i palica drevená, vidly a pod.

Ďalej máme výklad pojmu »zbraň« k zákonom o trestnej ochrane úradov (zák. čl. XL/1914), kde podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu sa opäť nežiada, aby išlo o zbraň v technickom slova smysle, ale o nástroj, ktorý zvyšuje nebezpečenstvo užitého násillia alebo hrozby. Takto je tu potom zbraňou: drevená lopata, vidly, palica, kosa a tiež kameň.

Konečne k zákonu o útisku č. 309/21 prehlásil Najvyšší súd, že zbraňou je každý nástroj, ktorý zvyšuje účinok fyzickej sily držiteľa, spôsobilý k útoku i k obrane.

Ako teda vidíme pojem zbrane je raz širší, raz opäť užší a to podľa toho ako to zákon v tom-ktorom prípade vyžaduje.

Vrátiac sa však k otázke, či strelivo je súčiastkou zbrane, treba už vopred vyhlásiť, že názor, akoby sa nedovolená držba streliva mohla podrobiť pod ustanovenie § 16 ods. 1 písm. a) z. č. 320/40 je mýlny a to jednak nielen preto, že hoci strelivo patrí naozaj ku zbraní a tiež bez neho by zbraň nebola vôbec použiteľná pre vlastné svoje určenie, predsa však strelivo nie je súčiastkou zbrane a to jednoducho preto, lebo zbraň i bez streliva ostáva zbraňou a po druhé preto, lebo zákonodarca uviedol presne, že nedovolenú držbu súčiastok ktorých zbraní možno trestať podľa tohto ustanovenia zákona a preto je vylúčené trestnú sankciu rozšíriť aj na nedovolenú držbu takých zbraní alebo ich súčiastok, ktoré v § 16 ods. 1 písm. a) zákona nie sú ani príkladom uvedené, alebo sa nemôžu bez každej po-

chybnosti podrobiť pod pojem »zbraní podobnej účinnosti« ako sú demonštratívne uvedené.

A práve preto náboje a to i keby patrily do guľometu alebo do automatickej pušky, nebudeme nikdy považovať za súčiastky takýchto zbraní zvlášť nebezpečnej výkonnosti a naopak na príklad granát, aj keby pre svoju neúplnosť neprichádzal v úvahu ako plnocenná zbraň, ďalej aj zapaľovacia ústrojnôť pre ručné granáty sú predsa »súčiastkami« v smysle § 16 ods. 1 písm. a) zák. č. 320/40, lebo podľa judikatúry Najvyššieho súdu (Zm I 94/26) »súčiastkami«, ktoré sú nevyhnutelne potrebné k použitiu zbrane, sú len tie, z ktorých možno bez zvláštneho priefahu zostaviť hotovú zbraň v užívateľnom stave.

Z toho bude správne asi toto poučenie:

»Strelivo« nie je nikdy zbraňou v užšom slova smysle. No, pri používaní niektorých našich trestných zákonov budeme musieť niekedy i strelivo považovať za zbraň v širšom slova smysle. V našom prípade však pri posudzovaní zákona čís. 320/40 Sl. z. nebudeme strelivo nikdy mať za zbraň.

Aj držba »menšieho množstva« streliva je trestná, ak je pravda príslušným úradom zakázaná. Kde je však hranica medzi menším a väčším množstvom, musíme posudzovať osobitne v každom jednotlivom prípade, uvážiac všetky okolnosti prípadu.

Strelivo nie je nikdy »súčiastkou« zbrane.

Dr. Eugen Lelley :

O právnej povahe tržných poplatkov.

Najvyšší správny súd rozhodnutím z 29. októbra 1942 č. 1609/1941, uverejneným vo Fin. sb. č. 370, vypovedal, že tržné poplatky, vyberané na základe § 97 Živn zákona č. 259/1924 Sb., nemajú povahu verejnoprávných dávok a patria preto zásadne do základu zvláštnej dane zárobkovej.

Jednalo sa in concreto o tržných poplatkoch obce, ktorá už dávno pred prevratom mala tržné právo.

Podľa mojej mienky toto rozhodnutie Nss neobstojí z týchto dôvodov:

Dejový vývin tržného práva na Slovensku jasne dokazuje, že tržné právo bolo právo verejnoprávneho rázu, že teda tržné poplatky tiež mali verejnoprávnu povahu. Ak od tohto dokazovania pre jeho rozsiahlosť upustím, robím to preto, lebo Najvyšší správny súd v Budapešti rozhodnutím z 30. januára 1904 č. 69 vypovedal, že tržné poplatky sú verejnoprávnymi poplatkami a preto sú od výnosových daní oslobodené.